

انجمن ایرانی مطالعات زنان

معاونت امور زنان و خانواده
ریاست جمهوری

همایش ملی

زنان، خانواده و شبکه های اجتماعی مجازی

کد مقاله: ۹۵۳

تحولات فرهنگی و شکل گیری هنجارهای ارتباطی مدرن در فضای مجازی

مطالعه‌ای موردی دختران ۲۱-۳۵ سال شهر تهران

مهشید شهیدی^۱سیده الهام کلانتری^۲

چکیده:

پژوهش حاضر در وهله نخست به دنبال فهم این مسئله است که ملاک ها و معیارهای دختران برای تعاملات با جنس مخالف در فضای مجازی چیست؟ شرایط و زمینه های موثر بر روی این روابط کدامند؟ و چه گونه شناسی را میتوان برای این دسته از ارتباطات پیدا کرد؟ پژوهش حاضر با روش کیفی و با رویکرد نظریه مبنایی از طریق مصاحبه های نیمه ساخت یافته با بیست نفر از دختران جوان استان تهران صورت گرفته است. بر اساس نتایج این پژوهش، مقوله محوری در شکل گیری این دست از روابط «حق انتخاب و کنشگری» است و در این دست از تعاملات فاصله جغرافیایی اهمیت خود را از دست داده و محدودیت ها شکسته می شود. یافته ها همچنین نشان داد دو گونه شناسی از روابط و تعاملات در فضای مجازی را می توان شناسایی کرد، گونه شناسی تعاملات بر اساس مدت رابطه و گونه شناسی رابطه بر اساس مبنای شکل گیری آن. بر اساس آنچه گفته شد تعاملات در فضای مجازی بر مبنای مدت رابطه، به دو نوع رابطه کوتاه مدت و روابط بلند مدت طبقه بندی شده اند، به طور کلی مسائلی نظیر سکس گرایی مردانه، سرگرمی انگاری روابط، نقایص جسمانی رفتاری، اعتماد متزلزل و هویت های جعلی از جمله مقولات موثر در کوتاه شدن روابط حاصل از فضای مجازی است، در طبقه بندی دوم که بر مبنای شکل گیری رابطه ایجاد شده است؛ دو دسته از روابط شناسایی شده اند، روابط معطوف به هدف و روابط معطوف به نیاز که روابط معطوف به هدف به وضعیتی اشاره دارد که اساس شکل گیری روابط در فضای مجازی یک هدف در حوزه کاری- علمی و ... بوده است که در صورت تداوم سبب شکل گیری روابط عاطفی و نزدیکتر بین کنشگران شده است. روابط معطوف به نیاز اما به حالتی اشاره دارد که روابط از ابتدا بر اساس نیازهای عاطفی، جنسی و یا نیاز به تعاملات اجتماعی شکل می گیرد.

واژگان کلیدی: تغییرات هنجاری، دختران، ارتباطات، فضای مجازی، نظریه مبنایی.

^۱ کارشناسی ارشد پژوهشگری علوم اجتماعی دانشگاه تهران^۲ کارشناسی ارشد پژوهشگری علوم اجتماعی دانشگاه تهران

۲۶ و ۲۷ بهمن ماه ۹۵